

تفسیر آفتاب

ویژه نامه

بیست و نهمین سالگرد ملکوتی حضرت امام خمینی (ره)

به مناسبت ارتحال ملکوتی امام خمینی (ره)

دفتر هم اندیشی استادان دانشگاه فرهنگیان استان کردستان

بسم الله الرحمن الرحيم

کاری از:
روابط عمومی دانشگاه فرهنگیان پردیس شهید مدرس کردستان
دفتر نهاد مقام معظم رهبری (مدظله العالی) دانشگاه فرهنگیان کردستان

خرداد ماه ۱۳۹۷

امام خمینی (ره)؛

احیاگر تفکر دینی در حیات اجتماعی

مقدمه

با گذشت بیش از سه دهه از پیروزی انقلاب اسلامی و دو دهه از رحلت جانگداز حضرت امام (ره)، مرور اندیشه های ایشان برای درک اهمیت حرکت انقلابی ایران اسلامی ضرورتی دوجندان می یابد. شرایط متلاطم منطقه و تداوم توطئه های داخلی و خارجی بر علیه جمهوری اسلامی بازخوانی اندیشه های امام و ویژگی های تفکر ایشان را برای عموم مردم و به خصوص نسل دانشگاهی به یک امر حیاتی مبدل ساخته؛ زیرا در صورت بی توجهی به این مسأله، انقلاب اسلامی به عنوان الهام بخش بیداری اسلامی و امید مستضعفان جهان در برابر استکبار جهانی و همدستان منطقه ای آن، از خط اصیل امام (ره) منحرف خواهد شد. مرور فرمایشات امام (ره) و رهبر معظم انقلاب اسلامی آینه ای برای درک مهم ترین شاخص های اندیشه سیاسی آن بزرگوار فراروی ما قرار می دهد. شاخص های مهم این تفکر به شرح زیر است:

■ پیوند معنویت و سیاست

در مکتب سیاسی امام، معنویت با سیاست در هم تنیده است. مواضع امام حول محور خدا و معنویت دور می زد. امام به اراده را حتی در مبارزات سیاسی، با هم دنبال می کرد و کانون اصلی در رفتار امام، معنویت ایشان بود. همه رفتارها و همه مواضع امام حول محور خدا و معنویت دور می زد. امام به اراده امام که تجسم مکتب سیاسی خود بود، سیاست و معنویت

■ رویکرد بین المللی و جهانی

شاخص سوم از شاخصهای مکتب سیاسی امام، نگاه بین المللی و جهانی این مکتب است. مخاطب امام در سخن و ایده سیاسی خود، بشریت است؛ نه فقط ملت ایران. ملت ایران این پیام را به گوش جان شنید، برایش مبارزه کرد و توانست عزت و استقلال خود را به دست آورد. مکتب سیاسی امام این خیر و استقلال و عزت و ایمان را برای همه امت اسلامی و همه بشریت می خواهد. امام خمینی در موارد مکرر بر پیام انقلاب اسلامی برای تمامی جهان و نیز الگو بودن آن برای تمامی مردم ستمدیده تأکید کرده و می فرمایند: «امید است انقلاب اسلامی ملت بزرگ ما و پیروزی عظیم آنان بر دشمنان اسلام و مملکت، راهنمایی برای سایر ملل ستمدیده و تحت سلطه قرار گیرد و با اتحاد و همبستگی، شر همه سلطه گران و به خصوص آمریکا را از خود کوتاه نموده در تحت تعالیم مقدسه اسلام، عظمت از دست رفته خود را باز یابند.» (منبع پیشین)

■ پاسداری از ارزشها و ولایت فقیه

شاخص مهم دیگر مکتب سیاسی امام بزرگوار پاسداری از ارزشهاست، که مظهر آن را امام بزرگوار در تبیین مسأله ولایت

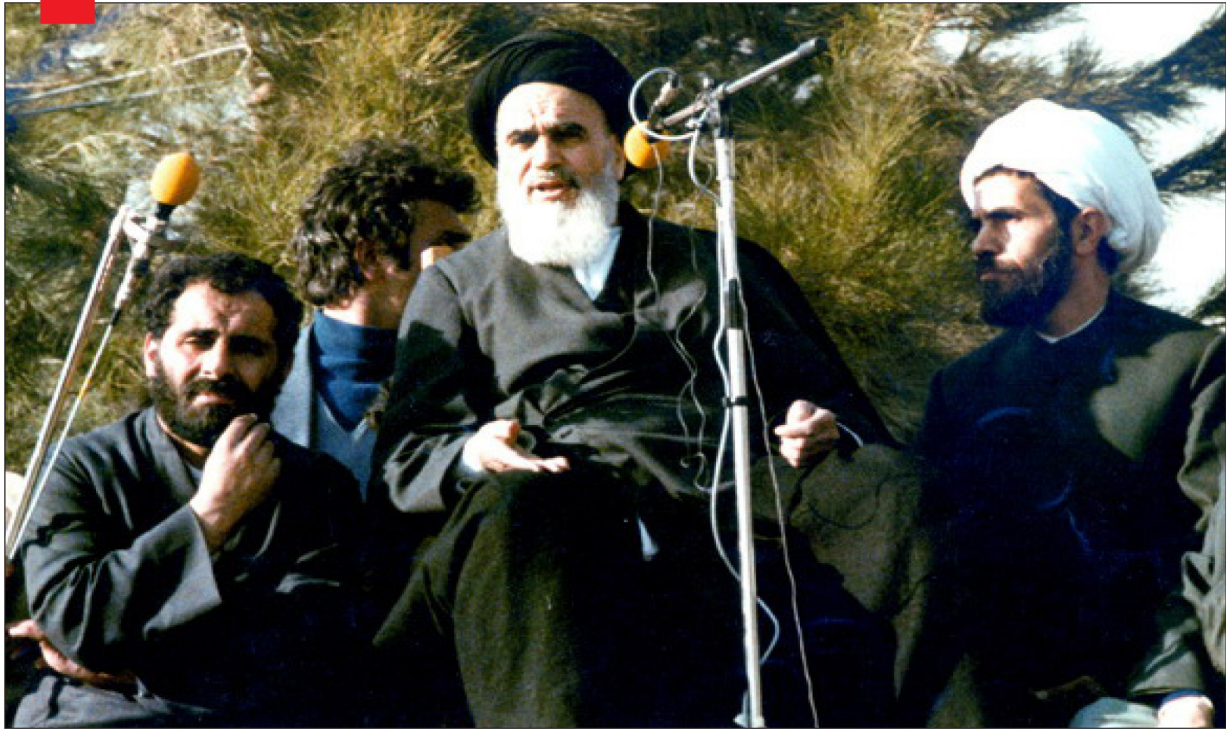
تشریعی پروردگار اعتقاد و به اراده تکوینی او اعتماد داشت و می دانست کسی که در راه تحقق شریعت الهی حرکت می کند، قوانین و سنت های آفرینش کمک حال اوست. امام خمینی در نخستین نوشته های خویش بر مسأله پیوند دین و سیاست تأکید نموده اند. جدایی دین از سیاست از نظر ایشان فکری است که ابتدا از سوی بنی امیه در صدر اسلام و سپس از سوی استعمارگران مطرح شده است. استعمارگران «تبلیغ کردند که اسلام دین جامعی نیست؛ دین زندگی نیست؛ برای جامعه نظامات و قوانین ندارد؛ طرز حکومت و قوانین حکومتی نیآورده است.» (صحیفه نور، ج ۱۸، ص ۳۶) چنین شعاری از نظر امام خمینی (ره) شاخصه اسلام آمریکایی است.

■ اعتقاد راسخ و صادقانه به نقش مردم

در مکتب سیاسی امام، هویت انسانی، هم ارزشمند و دارای کرامت و هم قدرتمند و کارساز است. نتیجه ارزشمندی و کرامت داشتن این است که در اداره سرنوشت بشر و یک جامعه، آراء مردم باید نقش اساسی ایفا کند. لذا مردم سالاری در مکتب سیاسی امام بزرگوار ما - که از متن اسلام گرفته شده است - مردم سالاری حقیقی است و مانند مردم سالاری امریکایی و امثال آن، با شعار و فریب و اغواگری ذهن های مردم رخ نمی دهد. مردم با رأی و اراده و خواست خود و با ایمان قاطع مسؤولان را انتخاب می کنند. از طرف دیگر امام با اتکاء به قدرت رأی مردم معتقد بود که با اراده پولادین مردم می شود در مقابل همه قدرتهای متجاوز جهانی ایستاد؛ و ایستاد. بارزترین نمونه های سخنان امام خمینی را در باب نقش مردم می توان در گزاره معروف زیر دانست: «میزان رأی ملت است.» ایشان در جای دیگر ضمن تأکید بر ولایت فقیه اظهار داشته اند «... تولی امور مسلمین و تشکیل حکومت بستگی دارد به آرای اکثریت مسلمین که در قانون اساسی هم از آن یاد شده است و در صدر اسلام تعبیر می شده به بیعت با ولی مسلمین.» (موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، اسلام ناب در کلام و پیام امام خمینی، ج ۵، ص ۲۶۸)

■ عدالت اجتماعی

عدالت اجتماعی یکی از مهمترین و اصلی ترین خطوط در مکتب سیاسی امام بزرگوار است. از نظر ایشان در همه برنامه های حکومت باید عدالت اجتماعی و پُر کردن شکافهای طبقاتی، مورد نظر و هدف باشد و به بهانه افزایش ثروت انباشت ثروت به نفع عده ای خاص روی ندهد. امام خمینی (ره) هدف اساسی خود را برقراری عدالت اسلامی معرفی کرده اند. «عدالت اسلامی را می خواهیم در این مملکت برقرار کنیم... یک همچو اسلامی که در آن عدالت باشد، اسلامی که در آن ظلم هیچ نباشد، اسلامی که در آن شخص اول با آن فرد آخر همه علی السواء در مقابل قانون باشند.» (صحیفه امام، ج ۷، ص ۱۱۵)

فقیه روشن کردند. از ابتدای پیروزی انقلاب و تشکیل نظام اسلامی، بسیاری سعی کرده اند مسأله ولایت فقیه را نادرست و برخلاف واقع معرفی کنند؛ اما ولایت فقیه در کانون تفکر سیاسی امام خمینی قرار دارد. از نظر ایشان «ولایت فقیه از موضوعاتی است که تصور آنها موجب تصدیق می شود، و چندان به برهان احتیاج ندارد. به این معنا که هر کس عقاید و احکام اسلام را، حتی اجمالاً، دریافته باشد چون به ولایت فقیه برسد و آن را به تصور آورد، بی درنگ تصدیق خواهد کرد و آن را ضروری و بدیهی خواهد شناخت» (امام خمینی، ولایت فقیه، ص ۳) شاید بتوان مهم ترین توصیه امام خمینی را در پاسداری از این ارزش در کلام معروف ایشان بدانیم که فرمودند: «پشتیبان ولایت فقیه باشید تا آسیبی به این مملکت نرسد»

امام خمینی (ره) از دیدگاه مقام معظم رهبری

رهبر معظم انقلاب به عنوان یکی از شاگردان خلف حضرت امام (ره) عظمت کار ایشان را به ارتباط با خدا و تهذیب نفس مرتبط می دانند. برخی از ابعاد شخصیتی آن امام بزرگ از نگاه حضرت آیت الله خامنه ای عبارت است از:

۱. ابعاد روحی و معنوی ■ الف . پرستش خداوند

روح عبادت و بندگی آن است که انسان به تمام معنا، بنده خدا شود و در تمام افعال و کردار خویش تابع دستورات الهی باشد. امام خمینی (ره) عابدی فرزانه بود که توانست خود را از بندهای غیر خدایی آزاد کند. ذکر، زیارت و تلاوت قرآن رفیق راه او بود و آن بزرگمرد تمام عمر خود را با عبادت خدا گذراند. مقام معظم رهبری درباره ارتباط آن عبد صالح با خداوند می فرماید: او اهل خلوت، اهل عبادت، اهل گریه نیمه شب، اهل دعا، تضرع، ارتباط با خدا، شعر و معنویت و عرفان و ذوق و حال بود.

■ ب . اخلاص

اخلاص با تمام زندگی امام عجین شده بود. تمام کارهای او با نام و یاد خدا شکل می گرفت و جز رضای محبوب به چیزی نمی اندیشید.

مقام معظم رهبری معتقد هستند، آنچه ما را از آن بدبختی های گذشته به شوکت و جلال کنونی رسانده است همان اخلاص امام بود و اگر بخواهیم باز هم پیروز و سربلند باشیم باید همین راه را که رمز پیروزی بوده است ادامه دهیم. اگر هدف و راه ما، هدف و راه امام است، وسایل ما هم باید وسایل امام باشد. وسیله امام کمک گرفتن از خدا بود، پس وسیله ما نیز باید کمک گرفتن از خدا باشد که آنهم با زبان میسر نیست بلکه با اخلاص عملی می شود.

■ ج . تواضع

تواضع، همان فروتنی و افتادگی است که مانع از بهتر دانستن از دیگران می شود. امام راحل با توجه به موقعیت والایی که داشتند بسیار متواضع بودند. ایشان نه تنها خود را بالاتر از دیگران نمی پنداشت بلکه خود را خدمتگزار مردم می دانست. مقام معظم رهبری معتقد است آن شخصیت با عظمت که همه دنیا به عظمت او اعتراف دارند می گفت: اگر به من

■ ه. دعا و توسل

امام راحل که با تمام وجود دلباخته اهل بیت (ع) بود هر پگاه و هر شامگاه به آنان توسل می جست. حضرت آیت الله خامنه ای توفیقات امام را مرهون ارتباط ایشان با معصومین (ع) می داند و معتقد هستند اگر آن حضرت با مناجات و دعا و توسل سر و کار نداشت و اهل استغاثه و مناجات نبود خدای متعال این همه توفیق را نصیب ایشان نمی کرد، به گونه ای که هر ماه رضائی که بر امام می گذشت انسان می دید که آن بزرگوار نورانی تر شده است. مقام معظم رهبری در این باره می فرماید: من از ایشان این حرف را شنیده بودم که می گفتند: من از اول انقلاب احساس می کنم دست هدایتی ما را کمک می کند و پیش می برد و راه ها را در مقابل ما باز می کند.

■ و. همت بلند

تحقق آرمان های بزرگ، نیازمند همت عالی است و امام خمینی، آن انسان بزرگ، هم آرمان های بلند و هم همت بلندی داشت. او افق های دور دست را می دید و هدف های بزرگ را انتخاب می کرد و با تمام وجود به سوی آن هدف ها پیش می رفت.

همت بلند و خستگی ناپذیری و توانایی اعجاب انگیز این مرد بزرگ هدف ها را محقق می کرد. او پنجه در پنجه ستمگران انداخت و با رهبری بی نظیرش، هر لحظه مردم را بیدارتر و مصمم تر کرد. مقام معظم رهبری راجع به اراده پولادین و همت بلند امام و تاثیر آن در جهان اسلام می فرمایند: او به اسلام عزت بخشید و پرچم قرآن را در جهان به اهتزاز درآورد. او ملت ایران را از اسارت بیگانگان نجات داد و به آنان غرور و شخصیت و خودباوری بخشید... او جمهوری اسلامی را ده سال در میان طوفان های سهمگین و حوادث سرنوشت ساز، قدرتمندانه اداره و حراست و هدایت کرد و به نقطه ای مطمئن رسانید.

خدمتگزار بگویند بهتر است از این که به من رهبر بگویند و راست می گفت، او اهل تعارف و تظاهر نبود و خاضعانه اظهار می نمود: مردم از ما بهترند و من در برابر شما احساس حقارت می کنم. نمونه چنین انسانی در دنیا و تاریخ سراغ نداریم، او از همه انسان هایی که تاکنون دیده و وصف آنها را شنیده ایم بالاتر بود.

■ د. توکل

با نگرشی اندک در فعالیت امام درمی یابیم علت استواری ایشان در تمام فراز و نشیب های زندگی، این بود که اتکای حقیقی به خداوند داشت و جز خدا کسی را موثر نمی دانست و خداوند نیز از ایشان حمایت کرده و موجب پیروزی معظم له شدند.

رهبر بزرگوار انقلاب اسلامی که شجاعت و توکل ایشان نیز زبانزد عام و خاص است شهادت می دهد که در حوادث وحشتناک که همه مسئولین به بن بست می رسیدند به امام پناه می بردند و آن حضرت با دم مسیحایی خود به همه آنها آرامش می بخشید. او مانند کوهی مقاوم و استوار بود که هیچ چیز او را متزلزل نمی ساخت، بلکه هرگونه ترس و اضطراب را از دل همراهان و نزدیکان دور می کرد.

۲. ابعاد عملی و رفتاری

■ الف . قاطعیت و سازش ناپذیری

امام خمینی از جمله افراد نادری بود که با صلابت و استواری در برابر همه کژی ها و انحرافات ایستاد و سر سوزنی از صراط مستقیم الهی فاصله نگرفت . خشونت دشمن، تبسم دوست و دو چهرگی منافق ، هرگز در بینش نافذ او اثر نکرد.

رهبر معظم انقلاب اسلامی سازش ناپذیری امام را این گونه شرح می دهند که آن حضرت به محض ورود به کشور همه خطوط سیاست جمهوری اسلامی را روشن کرده و اعلام نمودند که حکومت تشکیل خواهند داد در حالی که در آن روزها هنوز رژیم شاهنشاهی ، مجلس فرمایشی ، ارتش شاهنشاهی و ادارات دولتی مستقر بودند. در همان روز نیز اعلام فرمودند که سیاست استعماری و سلطه گری آمریکا در منطقه تمام شد. قاطعیت امام فقط در مقابل امریکا، رژیم شاه و

دشمن بعثی خلاصه نمی شد. آن حضرت نفوذی ها، منافقین ، متحجرین و مقدس مآبان را نیز خوب می شناخت و چهره آنها را آشکار می کرد. جمله معروف آن حضرت که "دفاع از اسلام و نظام شوخی بردار نیست و من با هیچ کس عقد اخوت نبسته ام" نشان از سازش ناپذیری ایشان داشت . مقام معظم رهبری می فرمایند: زمانی ایشان ناراحتی قلبی پیدا کردند ما به شدت نگران بودیم. وقتی خدمتشان رسیدیم ایشان در آن وضعیت ما را به پایداری در این راه سفارش کردند و فرمودند: قوی باشید، احساس ضعف نکنید، به خدا متکی باشید اشداء علی الکفار رحماء بینهم باشید و اگر با هم باشید هیچ کس نمی تواند به شما آسیبی برساند.

■ ب . شجاعت

امام راحل (ره) از شجاعت وصف ناپذیری برخوردار بود و با همین خصلت بزرگ در برابر همه ناملایمات با قامتی به استواری کوه می ایستاد. حضرت آیت الله خامنه

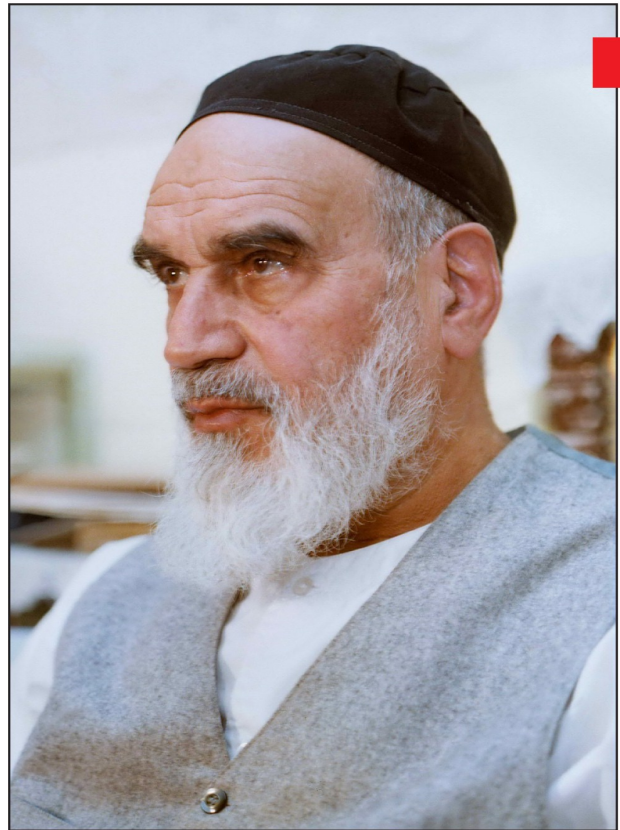

■ ج . ساده زیستی

از جمله افرادی که به دنیا و آنچه در دنیا بود به دیده حقارت نگریست امام خمینی بود. دنیا با همه مظاهر فریبنده خود یعنی قدرت، ثروت، شهرت، دولت و مانند اینها به آن حضرت رو کرد و ایشان از آن همه امکانات مادی چشم پوشی کرد. ایشان از کاخ های نیاوران، سعدآباد و... چشم پوشید و به خانه محقر و دو اتاقه استیجاری در دهکده جماران اکتفا کرد. مقام معظم رهبری یادآور شده اند که نه تنها امام از بیت المال استفاده نمی کرد بلکه آنچه متعلق به خود او هم بود برای مردم خرج می کرد. مریدان، علاقه مندان و دوستان امام برای ایشان هدایای فراوانی می آوردند که آن حضرت برای آبادانی کشور، کمک به فقرا، رسیدگی به سیل زدگان و جاهای دیگر، صرف می کرد. امام بزرگوار به مسئولان و شاگردان خویش نیز توصیه می کردند که دنبال زرق و برق دنیا نروند چرا که چرب و شیرین دنیا انسان را از مجاهدت در راه خدا بازمی دارد.

■ د. دشمن شناسی امام

یکی از ویژگی های منحصر به فرد امام خمینی، بینش فراگیر آن حضرت، نسبت به مصالح مسلمانان در ابعاد داخلی و خارجی بود. معمار انقلاب اسلامی تاریخ نهضت های گذشته را به دقت مطالعه و آفات آنها را مورد بررسی قرار داده بودند و از این تجربیات برای حفظ انقلاب استفاده کرد. آن امام قدرت های استکباری را به صورت کامل می شناختند و تلاش کردند که مستضعفان جهان را علیه آنها و به خصوص امریکا بسیج کنند، همواره مبارزه با اسرائیل را تشویق کرده، ماهیت جریان های انحرافی و مرموز به خصوص منافقین، متحجران، نهضت آزادی و باند مهدی هاشمی را برای مردم روشن می نمودند. ایشان با زمان شناسی دقیق و با تسلط و شناخت کامل قدرت های جهانی و جریان های انحرافی و با اخذ تصمیمات مناسب و به موقع همه توطئه های دشمن را خنثی

ای اعتقاد دارند که شجاعت امام نه تنها دوستان را شیفته آن حضرت کرد، بلکه دشمنان را نیز به ستایش واداشت. روح شجاعتی که امام در مسلمانان و ملت ها دمید، سبب شد ابهت ابرقدرت ها شکسته شود. ایشان شجاعت امام را این گونه ترسیم می نمایند: او بت ها را شکست و باورهای شرک آلود را زدود. او به همه فهماند که انسان کامل شدن، علی وار زیستن، افسانه نیست. او به ملت ها نیز فهماند که قوی شدن و بند اسارت گسستن و پنجه در پنجه سلطه گران انداختن ممکن است.

حکومت ستمگران بر این کشور فقط نامی از آنها باقی مانده بود. امام با اعلام اینکه جمهوری اسلامی ایران برای همیشه پناهگاه مسلمانان آزاده جهان است و نیاز سربازان اسلام را تامین می کند به مسلمانان عزت بخشیدند و شعائر اسلامی چون برپایی حج ابراهیمی ، نماز جمعه و... را بر پا نمودند.

رهبر معظم انقلاب اسلامی این گونه می فرمایند که هنر امام راحل آن بود که ایشان طراح یک نظام سیاسی است که هیچ گونه سابقه ای در جهان نداشت ، آن هم بنای اسلامی با توجه به نیازهای دنیای جدید که برای هر انسان صاحب نظری که با مسائل سیاسی و مکاتب سیاسی روز آشناست، قابل فهم و قبول باشد. در حکومتی که امام پایه گذاری نمود همه در مقابل قانون برابرند.

حمایت بی قید و شرط از مسلمان جهان برابر نظام های کفر و شرک جزء اصول امام راحل بود. ایشان به عزت و سربلندی مسلمان می اندیشید و موفق شد مسلمانان را که در بعضی از کشورها در اقلیت بودند و مسلمانانی خود را اظهار نمی کردند به درجه ای از عزت برساند که به مسلمانانی خود افتخار کنند.

آن حضرت روح اعتماد به نفس را در ملت ها دمید، بزرگترین تحقیرها را به ابر قدرت ها به خصوص امریکا روا داشت ، تاکید فراوان بر خط نه شرقی ، نه غربی، مبارزه با استکبار جهانی ، استقلال حقیقی ، خودکفایی و حمایت بی دریغ و همیشگی از مستضعفان و محرومان جامعه جزو آرمان های او بود.

بنیان گذار انقلاب اسلامی در برپایی شعائر اسلامی نیز تحولی بزرگ به وجود آوردند. حج ابراهیمی را که قرن ها فراموش شده بود به صحنه اجتماع برگرداندند و هر سال به مناسبت برپایی حج پیام طولانی و با مضامین بسیار والا صادر می کردند. در این پیام ها امام اصولی مثل فلسفه حج ، برائت از مشرکین ، تبیین اسلام ناب محمدی (ص) وحدت مسلمانان ، توطئه های استکبار جهانی و رساندن پیام انقلاب

می کردند.

مقام معظم رهبری برخورد حضرت امام با دشمنان خارجی و داخلی را این گونه بیان می کند که ایشان راس استکبار یعنی امریکای جهان خوار و سردمداران نظام های غربی را بارها دچار ناکامی ساخت و خواب راحت را از چشم زورگویان ربود، شعار محو غده سرطانی اسرائیل را مطرح کرد، با بصیرت و صبر و مقاومت به جنگ با نفاق و دورویی و تزویر رفت و سربلند و پیروز این راه را طی نمود.

■ ۵. احیای ارزشهای اسلامی

یکی از هنرهای امام بزرگوار که هدف انقلاب اسلامی نیز به شمار می رفت احیای ارزش های اسلامی بود که به واسطه

آنها عشق می ورزید. مقام معظم رهبری احترام امام به اقشار جامعه را این گونه بیان می نماید که من دیدم چشم های امام از هیجان و عشق به بچه هایی که قلم های خود را برای جبهه آورده بودند پر از اشک می شد. وقتی پیغامی از مادر شهیدی را خدمتشان گفتم اشک از چشمان آن حضرت سرازیر شد. امام در سخت ترین شرایط به مردم اطمینان داشت و به صفا، وفا، غیرت، شجاعت و صداقتشان واقف بود. مردم نیز امام خود را خوب شناخته بودند و پاسخ مناسب به او دادند.

اسلامی به مسلمانان را گوشزد می نمودند. همچنین در دیدگاه امام، نماز جمعه نمایی از قدرت سیاسی اجتماعی اسلام بود که باید هر چه باشکوه تر و پرمحتواتر اقامه شود و به همین جهت فقها و مجتهدان را برای این امر مهم انتخاب می کردند.

اقدام دیگر امام پیوند زدن انقلاب اسلامی با قیام عاشورا بود. ایشان ماه محرم را، ماه حماسه و شجاعت و ماه پیروزی خون بر شمشیر می دانستند. و معتقد بودند که انقلاب اسلامی پرتویی از قیام عاشورا است. مقام معظم رهبری در رابطه با احیای اصول و ارزش های اسلامی به دست امام می فرمایند: او [امام] به اسلام عزت بخشید و پرچم قرآن را در جهان به اهتزاز درآورد. او ملت ایران را از اسارت بیگانگان نجات داد و به آنان غرور و شخصیت و خودباوری بخشید، او، صلاهی استقلال و آزادی را در سراسر جهان سر داد و امید را در دل های ملل تحت ستم جهان زنده کرد. او در عصری که همه دست های قدرتمند سیاسی برای منزوی کردن دین و معنویت و ارزش های اخلاقی تلاش می کردند، نظامی براساس دین و معنویت و ارزش های اخلاقی پدید آورد و دولت و سیاستی اسلامی بنیان نهاد.

■ و. احیای نقش کلیدی مردم

از منظر امام، حاکمیت مردم بر سرنوشت خویش از ضرورت های نظام جمهوری اسلامی است. آن حضرت پس از اتکا به خدا، مردم را محور اصلی و نقش آفرین در پیروزی انقلاب و شکل گیری حکومت اسلامی می دانست و معتقد بود که اصل مهم و کارساز در تداوم و بقای نظام و انقلاب مردم هستند.

مقام معظم رهبری، معتقد است وقتی امام از مردم صحبت می کرد بر مبنای احساسات نبود و مثل رهبران خیلی از کشورها ادعای مردم گرایی نمی کرد بلکه در عمل برای مردم و منزلت و شان آنها ارزش قائل می شد. امام مردم را از صمیم قلب دوست می داشت و به

دانشگاه و دانشگاهیان در کلام امام

در اندیشه امام، دانشگاه نقشی اساسی را در شکل دهی به تفکر سیاسی - اجتماعی دانشجویان ایفا می کند، از این رو ایشان می فرمودند: "نقش دانشگاهها در هر کشوری ساختن انسان است. ممکن است از دانشگاه انسان خارج بشود که یک کشور را نجات بدهد و ممکن است که یک انسان درست بشود که کشور را به هلاکت بکشاند."

از نظر حضرت امام، اساتید دانشگاه ضمن انجام وظایف استادی می توانند در تربیت دانشجویان نقش مؤثری ایفا نمایند. ایشان می فرمایند: "ما اساتید دانشگاهی را می خواهیم که آن اساتید بتوانند مغزهای جوانهای ما را مستقل بار بیاورند." ایشان همچنین خطاب به اساتید دانشگاهها می فرمایند: "اساتید دانشگاه اگر واقعا علاقه مندند که این کشور دوباره برنگردد به اوضاع سابق، باید مواظب باشند."

■ دانشجوی و دیگر اقشار

از دید امام خمینی دانشجوی قشر آگاهی است که می تواند در اجتماع نقش مؤثری ایفا نماید، اما ایشان معتقد هستند دانشجوی

امام چه قبل و چه بعد از انقلاب اسلامی برای دانشگاه اهمیت ویژه ای قایل بودند و اعتقاد داشتند: ترقی مملکت به دانشگاه است.

ایشان معتقد بودند رژیم پهلوی باعث عدم پیشرفت دانشگاهها شده است، لذا می فرمودند: "اینها دانشگاهها را با هر قدرتی که داشتند عقب نگه می داشتند، نمی گذاشتند که اساتید ما، درست بچه های ما را تعلیم کنند. این هم برای این بود که میدیدند اگر چنانچه دانشگاه به طور صحیح عمل کند، مستقل باشد، بعد که این جوانها که از دانشگاه بیرون بیایند، ضد استعمار بیرون می آیند."

گمشده شما خودتان هستید. دانشگاه را باید شما رو به خدا ببرید، رو به معنویت ببرید؛ و همه درسها هم خوانده بشود، همه درسها هم برای خدا خوانده بشود. شما دانشگاهی‌ها کوشش کنید که انسان درست کنید؛ اگر انسان درست کردید مملکت خودتان را نجات می‌دهد. دانشگاهها را مرکز تربیت قرار دهید؛ علاوه بر دانش، تربیت لازم است؛ اگر یک دانشمندی تربیت نداشته باشد مضر است. دانشگاه باید مرکز درست کردن انسان باشد.

اهمیت اسلامی شدن دانشگاه‌ها از نگاه حضرت امام تا بدان حد است که: "اگر دانشگاه واقعا دانشگاه باشد، و دانشگاه اسلامی باشد؛ یعنی در کنار تحصیلات، تهذیب هم در آنجا متحقق باشد، تعهد هم باشد، یک کشوری را اینها می‌توانند به سعادت برسانند. دانشگاه خوب، یک ملت را سعادت‌مند می‌کند و دانشگاه غیراسلامی، دانشگاه بد، یک ملت را عقب می‌زند.

■ پیوند حوزه و دانشگاه

در فرمایشات امام (ره) نکات فراوانی در مورد ضرورت پیوند حوزه و دانشگاه وجود دارد: "تلاش کنید جهات دینی را در دانشگاه بیشتر کنید. دانشگاه پیوند خودش را به فیضیه محکم کند، و فیضیه محکم کند پیوستگی خودش را به دانشگاه." ایشان در مورد نقش مکمل این دو نهاد در جهت سعادت ملت

برای اینکه بتواند نقش خود را کامل نماید باید در کنار سایر اقشار اجتماعی از جمله روحانیون، بازاریان، نظامیان و عامه مردم باشد.

■ دانشگاه مبدا همه تحولات است

به اعتقاد امام راحل (ره)، "دانشگاه مبدا همه تحولات است. مقدرات این مملکت دست این دانشگاهیهاست. از دانشگاه باید سرنوشت یک ملت تعیین بشود. دانشگاه یک کشوری اگر اصلاح شود، آن کشور اصلاح می‌شود. اساتید دانشگاه بدانند که اگر چنانچه دانشگاه را بسازند، کشورشان را بیمه کرده‌اند تا آخر."

■ ضرورت اسلامی شدن دانشگاه‌ها

امام (ره) تصریح می‌فرمودند که "باید این مساله را دنبال کنیم که دانشگاه اسلامی شود تا برای کشور ما مفید گردد. باید قبل از هر چیز دانشگاه اسلامی باشد؛ برای این که کشور هر چه صدمه خورده‌است از کسانی بوده که اسلام را نمی‌شناخته‌اند. معنی اسلامی شدن دانشگاه این است که استقلال پیدا کند، و خودش را از غرب جدا کند، و خودش را از وابستگی به شرق جدا کند؛ و یک مملکت مستقل، یک دانشگاه مستقل، یک فرهنگ مستقل داشته باشیم. شما دانشجویهای عزیز! خودتان در صدد این باشید که از غربزدگی بیرون بیایید. این گمشده خودتان را پیدا کنید،

ایران هم می‌فرمایند: "استقلال کشور ما منوط به استقلال همین دانشگاهها و فیزیوه‌هاست. توجه داشته باشید که اگر دانشگاه و فیزیوه اصلاح بشود، کشور شما استقلال خودش را بیمه می‌کند. از دانشگاه - چه دانشگاه علوم قدیمه، چه دانشگاه علوم جدید از دانشگاه سعادت یک ملت، و در مقابل سعادت شقاوت یک ملت سرچشمه می‌گیرد." ایشان در جای دیگری فرمودند: "باید از حوزه‌های علمیه، یک عالمی به تمام معنا متعهد بیرون بیاید، و مرکز ساخت انسان باشد؛ و دانشگاه هم مرکز ساخت انسان باید باشد. دانشگاهیان و جوانان برومند عزیز، هر چه بیشتر با روحانیان و طلاب علوم اسلامی پیوند دوستی و تفاهم را محکم‌تر و استوارتر سازند، و از نقشه‌ها و توطئه‌های دشمن غدار غافل نباشند."

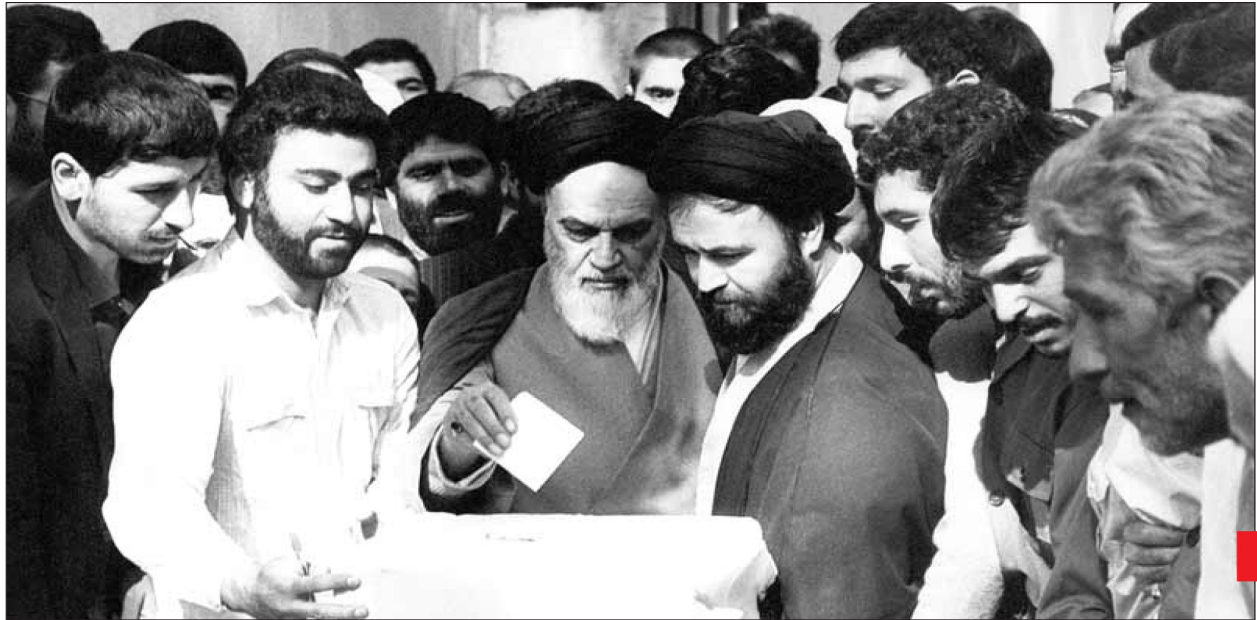
■ آرامش در دانشگاه

امام نقش دانشگاه را در زمینه خودکفایی و توسعه علم در کشور مهم دانسته و فرموده‌اند: "مهمترین عامل در کسب خودکفایی و بازسازی، توسعه مراکز علمی و تحقیقاتی و تمرکز و هدایت امکانات، و تشویق همه جانبه مخترعین و مکتشفین و نیروهای متعهد و متخصصی است که شهادت مبارزه با جهل را دارند، و از لاک نگرش انحصاری علم به غرب و شرق به‌در آمده، و نشان

داده‌اند که می‌توانند کشور را روی پای خود نگه دارند." البته ایشان شرط تحقق اهداف فوق‌الذکر را آرامش دانشگاه‌ها و حضور افراد متخصص در آنها دانسته و فرموده‌اند: "اگر آرامش در دانشگاه نباشد، و در محیط‌های تعلیمی نباشد، چطور امکان دارد که متفکران افکار خودشان را به جوانان ما صادر کنند و مغزهای آنها را متفکر و متخصص بار بیاورند؟ اگر دانشگاهها خالی از مردانی دانشمند و متخصص شوند، اجانب منفعت طلب چون سرطان در تمام کشور ریشه دوانده، و زمام امور اقتصادی و علمی ما را به دست می‌گیرند و سرپرستی می‌کنند." با مرور اندیشه‌های حضرت امام می‌توان گفت که امام به دانشجویان به عنوان یک قشر بسیار مهم نظر داشتند و معتقد بودند که اگر دانشجویان بتوانند در دانشگاه علم و ایمان را با یکدیگر همراه سازند می‌توانند به عنوان یک قشر تحصیل کرده محور روشنگری اجتماعی را بدست گیرند. به عبارت دیگر دانشجویان از نظر امام عامل «روشنگری اجتماعی» است و زمانی می‌تواند موفق باشد که بتواند آگاهی خود را در مسیر ارزشهای الهی بکار گیرد و خود را از اقشار دیگر و به ویژه روحانیون جدا نسازد.

انتخابات از نگاه امام (ره)

"از حقوق اولیه هر ملتی است که باید سرنوشت و تعیین شکل و نوع حکومت خود را در دست داشته باشد." این فرمایش امام خمینی (ره) ترسیم کننده میزان حق مردم در تشکیل حکومت اسلامی است. همچنان که بدون اراده مردم، تحقق چنین نظامی از محالات است، اداره و ادامه آن نیز مدیون حضور مردم در صحنه و انتخاب های آنان است. از نظر امام قدس سره حکومت های دیگر و از جمله نظام سلطنتی چون متکی به اراده و رای همگان نیستند، بی اعتبارند. امام خمینی (ره) در اوایل پیروزی انقلاب بیش از هر چیزی بر اهمیت آرای عمومی تاکید داشته و از جمله فرموده بودند: "حکومت جمهوری اسلامی مورد نظر ما از رویه پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و امام علی علیه السلام الهام خواهد گرفت و متکی به آرای ملت خواهد گردید." "ما تابع آرای ملت هستیم، ملت ما هرطوری رای داد ما هم از آن تبعیت می کنیم، ما حق نداریم، خدای تبارک و تعالی به ما حق نداده است، پیغمبر اسلام به ما حق نداده است که ما به ملتمان یک چیزی را تحمیل بکنیم."

■ ضرورت حضور همیشگی مردم در صحنه انتخابات

بنیانگذار جمهوری اسلامی تا پایان عمر شریف شان بر این مهم تاکید داشتند، همچنانکه در وصیت نامه سیاسی - الهی خود آورده اند: "وصیت من به ملت شریف آن است که در تمام انتخابات، چه انتخاب رئیس جمهوری و چه نمایندگان مجلس شورای اسلامی و چه انتخاب خبرگان برای تعیین شورای رهبری یا رهبر، در صحنه باشند و اشخاصی که انتخاب می کنند روی ضوابطی باشد که اعتبار می شود."

■ نظارت مردم بر امور کشور

در دیدگاه امام قدس سره همه اقشار مردم موظفند در

چارچوب قوانین اسلامی بر امور نظارت داشته و فریضه امر به معروف و نهی از منکر را اجرا کنند، ایشان در اوایل نهضت چنین ویژگی‌ای را برای جامعه اسلامی پیش‌بینی می‌کردند: "جامعه فردا، جامعه‌ای منتقد خواهد بود که در آن تمامی مردم در رهبری امور خویش شرکت خواهند جست." و بعد از پیروزی انقلاب نیز به آن سفارش می‌فرمایند: "این یک سفارش عمومی است... با کمال دقت ملاحظه کنید که کسانی به عنوان اسلام، به عنوان مسلمین، به عنوان معممین، یک قدم خلاف بر ندارند که خدای نخواستہ چهره اسلام را برخلاف آنطوری که هست، قبیح نشان بدهند. این در نظر من از همه چیزها اهمیتش بیش‌تر است و مسؤولیت‌اش هم بیش‌تر... همه و همه موظفند که نظارت کنند بر این امور... اسلام گفته برو به او بگو، نهی کن، بایست در مقابلش، بگو این کارت انحراف بود، نکن." فرمایشات امام خمینی (ره) هیچ بهانه‌ای برای خرده‌گیری در باب لزوم رعایت حق مردم باقی نگذاشته است. توصیه‌های ایشان سرتاسر حکایت از لزوم توجه به مردم و سپاسگزاری و خدمتگزاری به آن‌ها است. ایشان هر مقامی و پستی را فقط

مسؤولیتی می‌داند که هدف از آن خدمت به خلق خداست. **لزوم رعایت اخلاق انتخاباتی از سوی همه گروه‌ها**
امام خمینی (ره) به عنوان پدر معنوی مردم ایران، همواره نقش معلم و راهنما را برای مردم ایفا می‌کردند. ایشان درباره لزوم رعایت اخلاق به ویژه در مسائل انتخاباتی می‌فرمایند: "من از همه قشرها، از همه ملت می‌خواهم که آداب اسلامی خودشان را نسبت به همه امور، خصوصاً در انتخابات حفظ کنند. و مبدا خیال کنند که مبارزات انتخاباتی عبارت از این است که به دیگران بد بگویند و کارشکنی بکنند. البته دعوت به انتخاب اشخاص مانع ندارد، لکن توجه داشته باشند که... همه با هم برادروار در یک مقصد باشیم. در یک مقصد باشید. و خداوند را شاهد بدانید، و ناظر بدانید، و نهضت را لکه دار نکنید. دشمن‌ها درصددند که خرده‌گیری کنند. و من امیدوارم که خداوند همه شما را تأیید کند و همه با سلامت این انتخابات را هم بگذرانید و بعد را هم همینطور."

■ پرهیز از تفرقه از سوی همه رقبای انتخاباتی

از نگاه حضرت امام (ره) همه نامزدهای انتخابات ریاست جمهوری اعم از بازنده و برنده باید بر رفتار و کردار خود نظارت داشته و از تفرقه و جدایی خودداری کنند: "چه آنهایی که به ریاست جمهوری راه یافته‌اند و خادم منتخب شده‌اند و چه آنها که به وظیفه خود عمل نموده‌اند ولی به ریاست جمهوری راه نیافته‌اند و همچنین طرفداران هر دو گروه باید بدانند که همه این امور اعتباری و زودگذر است و همه در محضر حق هستیم و آنچه در صحیفه کردار ما ماندنی است اعمال و رفتار ما و آنچه موجب سعادت و جاودانگی ما می‌شود، صفای معنویت و ثمرات خلوص بندگی است، و ما هم نباید خلوص عمل و جامعه اسلامی خودمان را به زنگار کدورت‌ها و اختلافات آلوده کنیم و رقابت‌های گذشته انتخاباتی هم هرگز نباید موجبات تفرقه و جدایی را فراهم نماید."

شدند برای ریاست جمهوری، شما توجه کنید و کسی که از همه متعهدتر به اسلام، سوابق سوابق خوب، پیوسته به هیچ طرفی نه شرقی باشد، نه غربی باشد، نه غربزده باشد، نه شرقزده باشد، مسلمان باشد، پیرو احکام اسلام باشد، ملی باشد، دلسوز به ملت باشد، خدمتگزار به ملت باشد، سوابقش خوب باشد، در رژیم سابق هیچ گاه وارد نشده باشد و با اجانب پیوند نداشته باشد، از خودتان باشد و برای خودتان. اختیار دست شماست. من بنا ندارم که کسی را تعیین کنم."

ایشان می افزایند: "شما خودتان انتخاب کنید و از تفرقه و تفرق پرهیز کنید. اشخاص را هم ملاحظه سوابقشان را بکنید که قبل از انقلاب چه بوده‌اند، در حال انقلاب چه بوده‌اند، و بعد از پیروزی نسبی چه کردند و چه بودند. و پس از این که همه اوصافش را به دست آوردید و او را شخصی دانستید که لیاقت دارد برای یک همچو مسندی و می تواند این مملکت را به طوری که خدا می خواهد اداره کند تا آن حدودی که در اختیار اوست، و شخصی است که تعهد به اسلام دارد، اعتقاد به قوانین اسلام دارد، در مقابل قانون اساسی خاضع است و به اصل صد و دهم که راجع به ولایت فقیه است، معتقد است و وفادار است نسبت به آن، یک همچو شخصی را شماها خودتان انتخاب کنید و گروه های مردم را هم وادار کنید که یک همچو شخصی را انتخاب کنند و از تفرقه پرهیزند. ممکن است که اگر شماها یا سستی کنید برای یک همچو امر مهمی و طوری باشد که به نظر بیاید که بی تفاوتید - اگر شد؛ بروید رأی بدهید، اگر نشد نروید- و یا گروه های شما با هم اختلاف پیدا بکنند، ممکن است اشخاصی که لایق این مقام نباشند به این مقام برسند. این امری است که بسته به نظر خودتان و باید با تمام قوا جدیت کنید که سرنوشت اسلام و مسلمین را به دست کسی که لایق برای این مقام نباشد، ندهید. و من امیدوارم که با اتکال به خدا این مطلوب هم حاصل بشود."

■ لزوم حفظ هشیاری در برابر اختلاف افکنی دشمن

حضرت امام (ره) نسبت به سواستفاده دشمن از رقابت های انتخاباتی هشدار داده و می فرمایند: "و من احتمال می دهم که عوامل و دست های ناپاکی بخواهند از رقابت های انتخاباتی در رسیدن به آرزوهای خود استفاده کنند و با طرح مسایل پوچ و بی معنا دل ها را از یکدیگر جدا سازند و یا با تردید و ایجاد ذهنیت ها، صحت و سلامت انتخابات و نهایتاً مشروعیت دوره ریاست جمهوری را زیر سؤال برند، که در این شرایط همه آحاد ملت ایران و همه روحانیون و دست اندرکاران کشور باید در کنار هم و دست در دست هم به راه مقدس خود ادامه دهند."

■ حسن اجرای انتخابات

امانت داری مسئولان در جهت اجرای درست انتخابات و پاسداری از آرای مردم بارها مورد تاکید حضرت امام (ره) بوده است. چنانچه در این مورد فرموده اند: "صندوقهای رای امانتهای ملت در دست مسئولان امر است و باید با حساسیت تمام از این امانتهای مردم نگهداری شود. باید دقت شود که حتی یک رای از کسی ضایع نشود. هیچ مصلحتی نباید موجب خدشه دار شدن آرای مردم شود و انگیزه های شخصی و تمایلات فردی و گروهی و جناحی نباید بر مصالح عمومی و حقوقی افراد مقدم شود. امام خمینی (ره) همچنین به مسئولین گوشزد فرمودند: "ما خودمان بین خودمان و خدای تبارک و تعالی باید فکر بکنیم که شما مسئول این مساله هستید. هم مسئول کار خودتان و هم مسئول مسئولین دیگری که تحت نظر شما هستند هستید که جریان انتخابات یک جریان صحیح باشد. هیچ کس در انتخابات بر دیگری مقدم نیست."

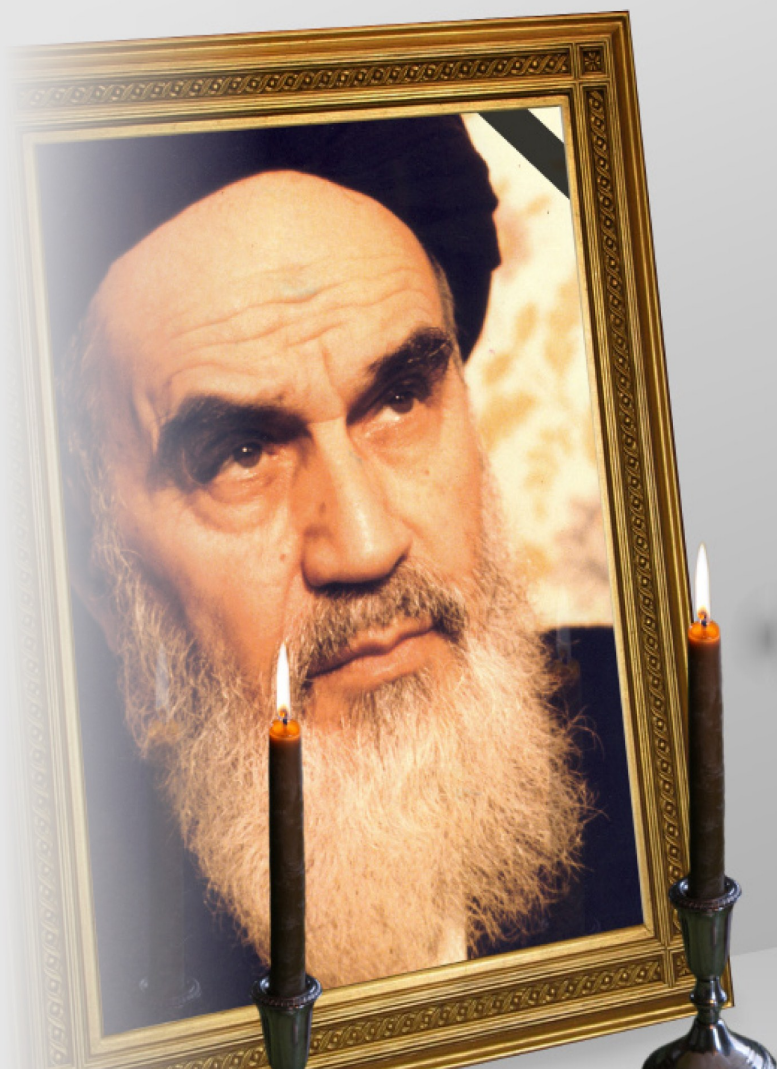
ویژگی های رییس جمهور خوب از نگاه امام (ره)

امام راحل در سخنانی ویژگی های رییس جمهور خوب را چنین توصیف کرده اند: "من امیدوارم که اشخاصی که کاندیدا

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

روح الله الموسوي الخميني

شعری از امام خمینی (ره):
از هستی خویش رها باید شد
از دیو خودی خود جدا باید شد
آن کس که به شیطان درون سرگرم است
کی راهی راه انبیا خواهد شد

اصول هفتگانه امام‌الله رحمه

ملت ایران برای دستیابی به اهدافی که در انقلاب اسلامی دنبال میکند باید راه امام و اصول امام را بشناسد. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در بیانات در حرم امام خمینی در تاریخ ۹۴/۳/۱۴ مهم‌ترین اصول امام خمینی را برشمردند که پایگاه اطلاع‌رسانی KHAMENEI.IR این اصول را در این اینفوگرافیک مرور میکند.

وحدت ملی
و توجه به توطئه‌های
تفرقه افکن

۷

• تکریم جلوه‌گیری از علنی شدن اختلافات در قفسه لایرها

• توصیه وحدت و اینکه هر چه فریادارید بر سر آمریکا بکشید

↓

• بایردی شرکتات تکیه کرد و از جریحه دار کردن احساسات یکدیگر خودداری نمود

اعتقاده
استقلال ملی
و ردّ سلطه پذیری

۶

• تأکید بر اسلامی شدن دانشگاه برای نجات جوانان از احساس نیاز و وابستگی

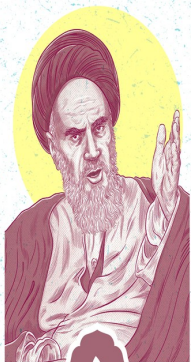
• مخالفت با الگوبرداری از نظامهای غربی و تدوین قانون اساسی توسط خبرگان

↓

• همه باید در برابر خدا به استقلال کشور هوشیار باشیم

قراردداشتن
در جبهه مخالف
مستکبران

۵

• ابداع واژه «شیطان بزرگ» برای آمریکا

• حمایت از افغانستان در مقابل شوروی

• موضع گیری امام در مسئله لاته جاسوسی

↓

• هر جاکلیم هست ما طرفدار مظلوم هستیم

حمایت جدی
از محرومان
و مستضعفان

۴

• تأکید بر مصرف درست بیت المال و پرهیز از اسراف

• تأکید بر اعتماد مسئولان به وفاداری طبقات ضعیف مردم

↓

• همه باید تلاش کنند فقر را ریشه کن کنند

اعتقاده اراده
مردم و مخالفت با
تمرکزهای دولتی

۳

• سپردن کارها به مردم در عرصه اقتصادی

• انجام ده انتخابات و عقب نشاندن از زمان مقرر خود

• ایجاد جهاد سازندگی در عرصه سازندگی کشور

↓

• با انگشت اشاره امام مردم با جان و دل در صحنه حاضر شدند

اعتماد به وعده الهی
و بی اعتمادی
به مستکبران

۲

• اعتقاد نکردن به نامه و وعده‌های رئیس جمهور آمریکا

• تکیه قدرت الهی

↓

• امام به خاطر اعتماد به خدا در موضع انقلابی صریح بود

اثبات اسلام
ناب محمدی
و نفی اسلام آمریکایی

۱

• اسلام مبتنی بر متد علمی جا افتاده و تکمیل شده در حوزه‌های علمیه

• نفی اسلام آخوندهای درباری

↓

• پیرو امام باید با اسلام متعجر و سکولار مرزبندی داشته باشد

مصادیق اصول هفتگانه در رفتار امام

نتیجه

